

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVA
KOMISIONI I PAVARUR I MEDIAVE
NEZAVISNA KOMISIJA ZA MEDIJE
INDEPENDENT MEDIA COMMISSION

IZVEŠTAJ

MONITORINGA MEDIJA TOKOM KAMPANJE

OPŠTIH IZBORA 2017

31. maj – 11. jun 2017.
Priština

Sadržaj

I. AKRONIMI KORIŠĆENI U OVOM IZVEŠTAJU	3
II. IZVRŠNI REZIME.....	4
III. PRAVNI OSNOV	5
IV. METODOLOGIJA I REALIZACIJA.....	5
V. NALAZI MONITORINGA.....	7
Prekršaji i delovanje NKM-a	7
<i>Neidentifikovani politički spotovi .....</i>	8
<i>Prisustvo dece u političkim spotovima.....</i>	8
<i>Objavljivanje anketa/istraživanja javnog mnjenja .....</i>	9
<i>Period izborne tišine .....</i>	9
<i>Kršenje Etičkog Kodeksa .....</i>	10
<i>Nedostavljanje plaćenih i neplaćenih dnevnika licecniranih koji su pokrivali izbornu kampanju .....</i>	11
VI. PODNETE ŽALBE	11
VII. PRUŽENI PROSTOR ZA SPS-e	12
<i>PAMU sa zemljskim emitovanje sa nacionalnom pokrivenošću.....</i>	12
<i>PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Prizrena .</i>	14
<i>PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Mitrovica</i>	15
<i>PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Gnjilana.</i>	16
<i>PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Peći.....</i>	17
<i>PAMU sa emitovanjem preko operatera distribuiranja .....</i>	18
VIII. IZAZOVI I POTEŠKOĆE TOKOM MONITORINGA SAGLASNOSTI LICECNIRANIH NKM-a.....	20
IX. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	21

I. AKRONIMI KORIŠĆENI U OVOM IZVEŠTAJU

NKM	Nezavisna Komisija za Medije
CIK	Centralna Izborna Komisija
IPŽP	Izborni Panel za Žalbe i Predstavke
OMA	Odeljenje za Monitoring i Analizu NKM-a
SPS	Sertifikovani Politički Subjekat
PAMU	Pružaoč Audio-vizuelnih Medijskih Usluga
TV	Televizija
RTV	Radio i Televizija
DNEVNIK	Registar evidencije pruženog prostora SPS-ovima od strane PAMU
JGP	Jedinstvena Goranska Partija
PAN	(PDK-Partia Demokratike e Kosovës-AAK Nisma për Kosovën-NISMA Partia e Drejtësisë-PDLëvizja për Bashkim-LB Partia Shqiptare Demokristiane e Kosovës-
PSHDK	Partia Konservatore e Kosovës-PK Alternativa Demokratike e Kosovës-ADK Republikanët e Kosovës-REK Partia e Ballit-PB) BKK- Partia Socialdemokrate-PSD Balli Kombëtar i Kosovës)
PAI	PARTIA E ASHKALINJËVE PËR INTEGRIM
G I	Eromendje Alternativa
GIG	Građanska Inicijativa Gore
LAA	Lidhja Demokratike E Kosovës - LDK Aleanca Kosova E Re – AKR, Alternativa
PG	Pokret Za Gora
PDS	Progresivna Demokratska Stranka
PDAK	Partia Demokratike E Ashkanlive Të Kosovës
IRDK	Iniciativa E Re Demokratike E Kosovës
SLS	Samostalna Liberalna Stranka
GiSL	Građanska Inicijativa Srpska Lista
NSK	Napredna Snaga Kosova
PLE	Partia Liberale Egjiptiane
KNRP	Kosovaki Nevi Romani Partia
KDTP	Kosova Demokratik Türk Partisi
PDU	Partia Demokratike E Unitetit
G.I	Građanska Iniciativa Za Prosperitet Kosova
NDS	Nova Demokratska Stranka
KTAP	Kosova Türk Adalet Partisi
VV	Lëvizja Vetëvendosje
PREBK	Partia Rome E Bashkuar E Kosovës

II. IZVRŠNI REZIME

Nezavisne Komisije za Medije je monitorisala pružaoce audiovizuelnih medijskih usluga (PAMU) koji su pokrivali izbornu kampanju 2017.godine. Monitoring je imao za cilj ocenjivanje performansa PAMU-a u saglasnosti sa Poglavljem VIII „Mediji tokom izborne kampanje“ Zakona Br.03/L-073 za Opšte Izbore.

U ovom izveštaju su predstavljeni nalazi monitoringa realizovani od strane službenika Odeljenja za Monitoring i Analizu (OMA) za period od 31.maja do 11.juna 2017.godine. Monitoring je urađen za program emitovan od 16:00 do 24:00 časova.

Za tu svrhu, su monitorisani 23 pružaoce audio-vizuelnih medijskih usluga (PAMU) sa zemaljskim emitovanjem sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim pokrivanjem kao i PAMU sa opštim programom koji operišu preko operatera distribuiranja.

Zbog tehničkih problema sa primanjem i arhiviranjem signala za ovaj period, u izveštaju nisu uključeni *TV ZOOM* i *TV KISS*, dok se *TV TEMA* samo se predstavlja delimično.

Tokom monitoringa su ocenjivani: nepristrasnost u izveštavanju, pruženi prostor za Sertifikovane Političke Subjekte (SPS), korišćeni jezik kao i saglasnost sa obavezama koje proizilaze iz Poglavlja VIII Zakona Br.03/L-073 o Opštim Izborima.

Iako je izborna kampanja sa političkim spotovima i izbornim debatama na PAMU-ima je počela mnogo pre zvaničnog objavljivanja izborne kampanje od strane CIK-a, izveštaj sadrži podatke samo za period od 31.maja -11.juna 2017.godine.

Što se tiče prenosa izbornih aktivnosti pre zvaničnog objavljivanja izborne kampanje, Nezavisna Komisija za Medije je poslala PAMU-ima dopis preko kojeg je zahtevala da se suzdrže od emitovanja debati, spotova i drugih aktivnosti koji su u vezi sa izborima.

Opšte ocena koje proizilazi iz nalaza monitoringa je da prezentacija 10-o dnevne kampanje za Opšte Izbore od strane PAMU-a je bila uglavnom na objektivan i nepristrasan način, u skladu sa odredbama za medije u Zakonu o Opštim Izborima.

Zapažena kršenja od strane monitoringa su bila: neidentifikacija političkih spotova, prisustvo dece u spotovima kao i u nekim slučajevima kršenje izborne tišine.

Tokom perioda monitoringa, PAMU su takođe ponudili i obrazovne materijale Centralne Izborne Komisije (CIK) u vezi sa pripremama i samim procesom glasanja, koji su bili od pomoći građanima na dan izbora, 11. juna 2017. godine.

U trci za Opšte Izbore 2017. godine konkurisalo je 26 Sertifikovanih Političkih Subjekata (SPS).

III. PRAVNI OSNOV

Nezavisna Komisija za Medije (NKM) je odgovorna za nadzor isprovođenje Poglavlja VIII Zakona Br. 03/L-073 o Opštim Izborima u Republici Kosovo, koji na specifičan način definiše odredbe o “Medijima Tokom Izborne Kampanje”.

Da bi pomogli licenciranim da deluju u skladu sa Poglavljem VIII ovog Zakona, NKM je svim licenciranim dostavila Uputstvo, koje ustvari predstavlja detaljno tumačenje odredbi poglavlja VIII Zakona o Izborima, koji se sastoji od:

1. POGLAVLJA I –identifikacija političkog reklamiranja;
2. POGLAVLJA II –izveštavanje o istraživanju javnog mnjenja u vezi sa izborima; i
3. POGLAVLJA III –period predizborne tišine.

Prema članu 53 ovog Zakona, NKM osigurava da licencirani vode dnevnike o registrovanju vremena emitovanja i ostalim medijskim objavljivanjima, za plaćeno i ne plaćeno reklamiranje, aktivnosti kampanje svakog političkog subjekta.

Zbog toga, pre početka kampanje, NKM je poslala licenciranim forme plaćenih i neplaćenih dnevnika, kao i uputstvo za način popunjavanja.

IV. METODOLOGIJA I REALIZACIJA

Metodologija koja je korišćena tokom monitoringa učinka pružaoca audio-vizuelnih medijskih usluga u periodu Opštih Izborna 2017, zasnivala se na kvantitativnim i kvalitativnim analizama, sa posebnim naglaskom na glavno izdanja vesti, izbornih hronika, političke spotove, kao i intervjue i debate na televizijskom emitovanju od 16:00 do 24:00 časova. U cilju postizanja kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja pokrivenosti izborne kampanje preko sistema monitoringa izvršeno je snimanje programa, njihova kategorizacija, merenje namenjenog vremena/prostora svakog Sertifikovanog Političkog Subjekta (SPS) od 16:00-24:00 časova, projektovanje tabela za unošenje podataka, procena predstavljanja kampanji kao: pozitivne, negativne ili neutralne, obrada i analiza dobijenih podataka kao i priprema završnog izveštaja u vezi sa medijskim pokrivanjem izborne kampanje.

NKM poseduje sistem monitoringa koji omogućava primanje, snimanje i arhiviranje emitovanih programa PAMU-a zavisno od potreba NKM-a. Merenje pruženog prostora za SPS-e je vršeno računanjem vremena u sekundama (u vestima, intervjuiima, debatama i izbornim hronikama) i bazirajući se na ovoj računici date su tabele za pruženo vreme za SPS-e u sekundama i procentima.

Analize su izvršene da bi se ocenilo da li su:

- Pokrivanja aktivnosti svih SPS od strane PAMU-a je bile objektivne i nepristrasne u smislu fer i korektnog izveštavanja tokom emitovanja aktivnosti kampanja SPS-a, isti pristup prema SPS-a u debatama/ intervjuima, ista pitanja, priliku za repliku u debatama, redosled izbornih aktivnosti u vestima i izbornim hronikama (redosled rotacijom ne favorizirajući u predstavljanju aktivnosti SPS-a sa istim redosledom svakog dana kampanje);
- Pružene jednake mogućnosti za promociju političkih platformi SPS-a u trci (dat prostor na raspolaganju SPS-ima u informativnim emisijama, debatama, intervjuima tokom odvijanja programa od strane predstavnika SPS-a); i
- da li se postupilo u skladu sa predizbornom tišinom i ostalim odredbama Zakona o Izborima, tokom emitovanja informacija oko izbornog procesa i napretka glasanja, emitovane izjave, intervjui i konferencije za medije od strane SPS-ova.

Analiza je obuhvatila i procenu predstavljanja predizborne kampanje PAMU-a kojom je procenjeno je da li su PAMU-i predstavili kampanje SPS-a u skladu sa Etičkim Kodeksom i profesionalnim novinarskim standardima (ukoliko je bilo neprikladnih izražavanja, podsticaja mržnje, uvrede, klevete ili kršenje drugih odredbi datim Etičkim Kodeksom za Pružaoce Medijskih Usluga u Republici Kosovo).

Podaci u ovom izveštaju su iz monitorisanog perioda, od dana 31.maja-11.juna 2017.godine tokom koje je NKM monitorisao učinak 23 pružaoaca audio-vizuelnih medijskih usluga (PAMU) tokom pokrivanja izborne kampanje.

U monitoringu su uključeni PAMU sa zemaljskim emitovanjem sa lokalnim/regionalnim pokrivanjem (*TV PRIZRENI, TV BESA, TV OPINION, TV MITROVICA, TV MIR, TV MOST, TV LIRIA, TV HERC, TV PULS, TV VALI, TV ILIRIA, TV DUKAGJINI i TV SYRI VISION*), PAMU sa zemaljskim emitovanjem sa nacionalnim pokrivanjem (*RTK1, KTV i TV21*) i PAMU sa opštim programom koji operišu preko operatera distribuiranja (*RTK2, TV KIM, RROKUM TV, KLAN KOSOVA i TRIBUNA CHANNEL*).

TV BALLKAN (TV stanica sa zemaljskim emitovanjem sa regionalnim pokrivanjem) nije pokrивao izbornu kampanju dok podaci za *TV TEMA*, zbog tehničkih problema sa arhiviranjem signala, pokrивaju samo period od dana 5 do 11.juna 2017.godine.

Zbog tehničkih problema sa arhiviranjem signala u izveštaju nisu uključeni *TV ZOOM i TV KISS*.

V. NALAZI MONITORINGA

Pokrivanje izborne trke od strane PAMU-a tokom Opštih Izborâ 2017. godine, je uglavnom bilo objektivno i nepristrasno, u skladu sa Zakonom o Opštîm Izborima, odnosno Poglavljem VIII ovog Zakona "Mediji Tokom Izborne Kampanje".

Tokom ovog perioda, pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga (PAMU) predstavili su kampanje sertifikovanih političkih subjekata, učesnika u ovoj trci, pružajući na taj način prostor i mogućnost za predstavljanje njihovih političkih platformi. Od strane PAMU-a obezbeđeni su prostori za plaćenu i besplatnu prezentaciju za SPS-e dok, emitovane reklamne spotove izuzev nekih slučajeva, identifikovane su na pravilan način i nisu prelazila vreme od 2 minuta koje je predviđeno Zakonom o Opštîm Izborima. Pored vesti, izbornih hronika i političkih spotova, pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga emitovali su i intervju e i druge oblike medijskog predstavljanja. Karakteristično za većinu emitovanih debata bila su ista pitanja i približno isto vreme za sve predstavnike SPS-a, koji su bili učesnici debate.

U slučajevima kada uprkos dostavljenom pozivu za izbornu debatu, predstavnici SPS-a su bili odsutni, televizije su obavestila svoje gledaoce o neiskorišćenju datog vremena. Većina PAMU-a bili su pažljivi o tome da i redosled predstavljanja kampanji SPS-a u izdanjima vesti bude što više uravnoteženo i sa jednom vrstom rotacije dok, izveštavanje tokom pokrivanja kampanje, je bilo uglavnom neutralno.

Što se tiče raspodele vremena (data minutaža) u izdanjima vesti, pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga postigli su veću ravnotežu uglavnom kod Sertifikovanih Političkih Subjekata koji su imali intenzivniju kampanju i aktivnosti. Međutim, *TV BESA, TV OPINION, TV PRIZRENI, KLAN KOSOVA, TV RROKUM i TRIBUNA CHANNEL, su pružili veće pokrivanje sto se tiče pruženog vremena za subjekat PAN tokom pokrivanja kampanje u odnosu na druge SPS.*

PAMU-i koji emituju na srpskom jeziku su uglavnom emitovali kampanje srpskih SPS-a. Većina ovih medija je pružila više prostora, *samo u smislu količine, za subjekt GiSL.*

Jezik koji su koristili mediji tokom ove kampanje je bio uglavnom u skladu sa Etičkim Kodeksom za Pružaoce Audio-vizuelne Medijske Usluge, isključujući nekoliko slučajeva korišćenja uvredljivih izraza, protiv teritorijalnog integriteta zemlje, govora mržnje (uglavnom u političkom spotu SPS GiSL-a, nekoliko informativnih programa ili tokom nekoliko direktnih intervju a sa građanima na dan glasanja.

Prekršaji i delovanje NKM-a

Na osnovu monitoringa ovog perioda, je uočeno da neki od licenciranih su delovali u suprotnosti sa zakonskim odredbama sto se tiče pokrivanja izborne kampanje. Za nađene prekršaje, NKM će preuzeti mere predviđene prema članu 30 Zakona NKM-a.

Slučajevi kršenja su u vezi sa:

Neidentifikovani politički spotovi

Tokom monitoringa programskih sadržaja u vezi sa izbornom kampanjom, je primećeno da neki pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga nisu izvršili identifikaciju političkih spotova, kako je predviđeno članom 49, stav 6. Zakona o Opštim Izborima, koji propisuje da:

“Emiteri će osigurati da svaki politički reklamni spot bude jasno identifikovan kao takav i da jasno naznačuje organizaciju ili pojedinca koji snosi odgovornost za isti”.

Neidentifikovani politički spotovi plaćeni ili besplatni su emitovani na: *TV 21, TV BESA, TV OPINION, TV MIR, TV MOST, TV HERC, TV PULS, TV VALI, TV KIM, TV RROKUM, TV KLAN KOSOVA i TV DUKAGJINI.*

Takođe su emitovani i drugi programi kao što su spotovi, debate ili izborni skupovi, koji su identifikovani kao plaćeni termin ali nisu identifikovani ko ih je naručio/sponzoriso. Ovi su emitovani na: *TV BESA, TV MIR, TV MOST i TV PULS.*

U vezi sa ovim prekršajima identifikovanim posebno na početku pokrivanja kampanje, NKM je putem dopisa zahtevala od PAMU-a da postupaju u skladu zakonskim odredbama za identifikovanje političkih spotova. Nakon slanja dopisa, većina PAMU-a počeli su delovati u skladu, identifikujući političke spotove.

Prisustvo dece u političkim spotovima

Od početka izborne kampanje, na osnovu monitoringa je uočeno da je bilo prisustvo dece u reklamnim političkim spotovima.

U vezi sa ovim prekršajima, NKM je dopisom, naložila PAMU-ima da postupaju u skladu sa članom 9, paragrafom 7 Etičkim Kodeksom za Pružaoce Audio-vizuelnih Medijskih Usluga u Republici Kosovo, koji određuje:

“Zabranjena je upotreba i prisustvo dece u različitim promotivnim spotovima političkih stranaka”.

I nakon poslatog dopisa, većina PAMU-a je nastavila da emituje političke spotove, u kojima su bila prisutna deca.

Identifikovanje prisustva dece u političkim spotovima je bilo u spotovima subjekta PAN-a (jedan identifikovan kao politički spot AAK-a i jedan subjekta PDK-a) su emitovani, takoreći na svim televizijama koje emituju na albanskom jeziku: *RTK1, TV 21, TV BESA, TV ILIRIA, TV DUKAGJINI, TV SYRI VISION, TV RROKUM, TV KLAN KOSOVA*, politički spot LDK-AKR (identifikovan kao spot LDK-a) emitovan na RTK 1(je povučen iz emitovanja) kao i spotovi subjekta GiSL-a i SLS-a, emitovani na televizijama koje emituju na srpskom jeziku: *TV MIR, TV MOST, TV PULS, TV HERC i TV KIM.*

Objavljivanje anketa/istraživanja javnog mnjenja

Tokom monitorisanog perioda, uočeno je da TV DUKAGJINI, dana 09.06. 2017. je objavio anketu u emisiji Debat Plus, u kom slučaju nisu prikazani parametri ankete, kako se zahteva sa članom 47.5. Zakona o Izborima koji određuje da:

“Objavljivanje ili medijska reportaža o istraživanjima javnog mnjenja tokom perioda kampanje i u vezi sa izborima, biće praćena podacima o ukupnom broju ispitanika, nazivu kompanije koja primenjuje istraživanje javnog mnjenja, nazivu partije odgovorne za isto, i margini greške.”

Nakon komuniciranja sa TV DUKAGJINI, emitovane ankete posle ovog datuma su uključivale podatke zahtevane prema članu 47.5 Zakona o Izborima.

Period izborne tišine

Tokom perioda izborne tišine, od 10 do 11. juna 2017. godine, pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga su emitovali konferencije za medije nekoliko SPS-a, gde se vide logo i njihovi drugi simboli, reakcije SPS-a na razne nepravilnosti i zloupotrebe kao i izjave kandidata SPS-a nakon njihovog glasanja, u suprotnosti sa članom 52.1. Zakona o Izborima Br. 03/L-073 i Uputstvom NKM-a koji propisuju:

“Nijedno lice i nijedno sredstvo javnog informisanja neće emitovati niti objavljivati nikakav materijal koji se odnosi na aktivnosti kampanje tokom perioda koji započinje dvadeset četiri (24) časa pre dana izbora pa sve do zvaničnog zatvaranja birališta”

Prema Zakonu za Opšte Izbore, materijal koji pripada aktivnostima kampanje uključuje političke skupove ili govore, sastanke, javna predstavljanja ili neke druge aktivnosti pripremljene za propagiranje političke poruke u vezi sa izborima.

Na dan glasanja, bili su slučajevi kada se u okviru emitovanog materijala (kao što su konferencija za medije SPS-a i intervjui PAMU-a sa građanima) su obuhvaćeni materijali koji pripadaju aktivnostima kampanje.

Prema članu 52, paragrafa 2 Zakona o Izborima, određuje se:

“Nikakvo objavljivanje ili emitovanje rezultata istraživanja javnog mnjenja u vezi sa predizbornom kampanjom, uključujući ankete o izlaznosti, neće biti izvršeno na Kosovu tokom perioda koji počinje 24 sata pre zvaničnog zatvaranja biračkih mesta i kraja procesa izbora.”

Dana 11.juna 2017.godine, oko 19:13 časova, *KLAN KOSOVA* je emitovala rezultate istraživanje javnog mnjenja koje se tiču izborne kampanje. Exit Poll-i naručen od strane *KLAN KOSOVA* je emitovan pre zatvaranja izbornog procesa. U vezi emitovanja ovog Exit Poll-a je podneta žalba od strane jednog SPS-a.

Kršenje Etičkog Kodeksa

Tokom monitorisanog perioda pokrivanja izborne kampanje, 31.maja 2017.godine, do 11.juna 2017.godine, uočeno je da u nekoliko slučajeva korišćen jezik od strane licenciranih je bio u suprotnosti sa Etičkim Kodeksom, koji predviđa zakonske odredbe što se tiče korišćenja jezika u programskom sadržaju od strane licenciranih NKM-a.

Takvi slučajevi su nađeni kod:

- Emitovanog spota SPS GiSL-a na televizijama na srpskom jeziku: *TV MIR, TV MOST, TV PULS, TV HERC i TV KIM*, sa sadržajem govora mržnje i protiv teritorijalnog integriteta zemlje. Korišćeni su izrazi protiv „formiranja vojske Kosova“, poziv „da sačuvamo od gašenja institucija Republike Srbije“, korišćenje izraza „Kosovo i Metohija“.
- Intervju na *TV PULS-u* emitovana dana 11.06.2017.godine, sa jednom osobom, predstavljen kao predsednik koalicije raseljenih iz KiM-a, koji je došao da glasa. Tokom ovog intervjuja korišćeni su sledeći izrazi: „Kosovo i Metohija, Kosovo i Metohija sastavni i neotuđivi deo Srbije“. Ista osoba je izjavila da je došao da glasa za subjekat GiSL.
Takođe, tokom intervjuja sa jednim građaninom Raniluga, građanin je izjavio „*samo da se nešto učini za dobrobit Srba, da „Šiptari” ne formiraju onu vojsku Kosova, zato sam došao*“.
- Predstavljanje hronike na *TV KIM-u* emitovana dana 02.06.2017.godine, u izdanju vesti Dnevnik Mreže Kosma, gde se izveštavalo o jednoj izjavi od strane Ramush Haradinaja date agenciji Anadolu. Pozivajući se na g. Haradinaj, između ostalog, ističe se da „Ramush Haradinaj, koga Srbija traži za monstruozne zločine nad srpskim i nealbanskim stanovništvom tokom sukoba na Kosovu i Metohiji...“.
- Emitovan intervju na *TV Most-u* dana 03.06.2017, sa kandidatom GiSL-a primećeno je da u nekoliko slučajeva voditeljka je koristila izraze kao: „*od vas zavisi ko će vas predstaviti u Parlamentu Pokrajine...*“, „*...to je bila gospođa Čeranić, kandidat za poslanicu vlade pokrajine...*“, korišćenje reči „Kosovo i Metohija“.
- Na istoj televiziji, dana 10.06.2017.godine, emitovana je izjava Srpskog Ministra A. Vulin, prema kome, između ostalog, „R. Haradinaj je ratni kriminalac, dokazani ubica žena i dece i pravda će ga sustići (govor mržnje i kršenje izborne tišine)“
Takođe i dana 11.06.2017.godine, *TV MOST* je emitovao intervju sa jednom osobom, predstavljen kao predsednik koalicije raseljenih iz KiM-a, koji je došao da glasa. Tokom ovog intervjuja korišćeni su sledeći izrazi: „Kosovo i Metohija, Kosovo i Metohija sastavni i neotuđivi deo Srbije“. Ista osoba je izjavila da je došla da glasa za subjekat GiSL.

Nedostavljanje plaćenih i neplaćenih dnevnika licecniranih koji su pokrivali izbornu kampanju

Član 53, Zakona za Opšte Izbore, odnosno određuje:

„Nezavisna Komisija za medije će voditi računa o tome da mediji vode dnevnik o vremenu emitovanja, i ostalim medijskim objavljivanjima, za plaćeno i ne plaćeno reklamiranje kampanja svakog političkog subjekta. Dnevnik treba da sadrži sve relevantne indikatore prikazivanja, svakog političkog subjekta, shodno pravilima NKM.”

Preko dopisa poslatog pre početka kampanje, NKM je poslala kod licenciranih forme plaćenih i neplaćenih Dnevnika koji se trebaju voditi od strane medija, kao i uputstvo za način njihovog popunjavanja . Od stane licecniranih je traženo je da obaveste NKM ako pokrivaju izbornu kampanju, i u slučaju pokrivanja je traženo da ovi dnevnicu dostave NKM-u nakon svake nedelje izborne kampanje.

U okviru predviđenog roka Uputstvom NKM-a za Dnevnike, samo 28 PAMU-a su dostavili dnevnike sa podacima za pruženo plaćeni ili neplaćeni prostor SPS-a, dok 8 PAMU-a su obavestili da neće pokrivati izbornu kampanju.

VI. PODNETE ŽALBE

Tokom perioda Izborne kampanje 2017, IKŽP je podneo NKM-u žalbu SPS- LDK-a protiv pružaoca audio-vizuelnih medijskih usluga *KLAN KOSOVA*.

kako tvrdi Podnosioc Žalbe, Žalba je u vezi emitovanja jednog istraživanja kojeg je *Klan Kosova* emitovala pre završetka izbornog procesa. Slučaj je u procesu.

VII. PRUŽENI PROSTOR ZA SPS-e

Dole navedeni podaci u tabelama, u vezi pruženog prostora za SPS-e od dana 31.05.2017.godine do 09.06.2017.godine i samo su za vreme od 16.00-24.00 časova.

U vestima, izbornim hronikama i emitovanim debatama, pružaoci audio-vizuelnih medijskih usluga su posvetili ovaj prostor za SPS-e:

PAMU sa zemljskim emitovanje sa nacionalnom pokrivenošću

RTK 1

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	8654	31.19
	LDK- AKR	7960	28.69
	VV	6649	23.97
	FJALA	1203	4.34
	GIS	496	1.79
	PREBK	353	1.27
	PDS	174	0.63
	DTP	640	2.31
	KTAP	123	0.44
	NDS	196	0.71
	SDA	129	0.46
	VAKAT	303	1.09
	KNRP	445	1.6
	SLS	419	1.51
Ukupno		27744	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SPS	PAN	22155	34.8
	LDK- AKR	21949	34.48
	VV	10677	16.77
	FJALA	7020	11.03
	PDU	1860	2.92
Ukupno		63661	100

KTV

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	3480	33.16
	LDK- AKR	2899	27.63
	VV	3141	29.93
	FJALA	882	8.4
	PDU	92	0.88
Ukupno		10494	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SPS	PAN	31472	26.23
	LDK-AKR	40517	33.77
	VV	39868	33.23
	PDS	2709	2.26
	SLS	2709	2.26
	GI za PK	2709	2.26
Ukupno		119984	100

TV21

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	3113	31.3
	LDK- AKR	2780	27.95
	VV	2292	23.05
	FJALA	1028	10.34
	PPL	37	0.37
	SLS	72	0.72
	PDS	126	1.27
	GiSL	129	1.3
	PAK	368	3.7
Ukupno		9945	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SPS	PAN	53737	26.18
	LDK-AKR	53737	26.18
	VV	53737	26.18
	FJALA	10430	5.08
	SDA-BSDAK	5425	2.64
	PDU	5441	2.65
	PAI	6332	3.08
	PRR	5245	2.56
	KNRP	5816	2.83
	PDAK	5370	2.62
	Ukupno		205270

PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Prizrena

TV BESA

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SCP	PAN	8458	56.67
	LDK- AKR	3741	25.07
	VV	2197	14.72
	FJALA	453	3.04
	KTAP	75	0.5
ukupno		14924	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SCP	PAN	10986	57.06
	LDK- AKR	3675	19.09
	VV	3745	19.45
	FJALA	846	4.39
Ukupno		19252	100

TV OPINION

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SCP	PAN	10257	56.82
	LDK- AKR	6885	38.14
	VV	910	5.04
Ukupno		18052	100

TV PRIZRENI

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SCP	PAN	8717	61.63
	LDK- AKR	3516	24.86
	VV	1602	11.33
	FJALA	310	2.19
Ukupno		14145	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SCP	PAN	3201	100
Ukupno		3201	100

PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Mitrovice

TV MITROVICA

TV Mitrovica nije pokrivala izbornu kampanju SPS-a preko vesti ili putem izborne hronike. Pre izborne kampanje, emitovala je obavestjenje kojom je pozvala SPS-e za mogućnost korišćenja prostora besplatno na ovoj televiziji. Emitovani su samo plaćeni politički spotovi i programi.

TV MIR

Pre izborne kampanje, emitovala je obaveštenje kojom je pozvala SPS-e za mogućnost korišćenja prostora besplatno na ovoj televiziji. Emitovani su samo plaćeni politički spotovi i programi.

TV MOST

Pre izborne kampanje, emitovala je obaveštenje kojom je pozvala SPS-e za mogućnost korišćenja prostora besplatno na ovoj televiziji.

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	GiSL	7268	100
	Ukupno	7268	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SPS	PKS-AGI	1208	41.06
	GiSL	1734	58.94
Ukupno		2942	100

PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Gnjilana

TV LIRIA

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	1240	24.54
	LDK- AKR	1268	25.1
	VV	1214	24.03
	FJALA	364	7.21
	PDAK	520	10.29
	PAI	446	8.83
Ukupno		5052	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SPS	PAN	2855	16.73
	LDK-AKR	6703	39.28
	VV	2855	16.73
	PDAK	2326	13.63
	PAI	2326	13.63
	Ukupno		17065

TV ILIRIA

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	3030	50
	LAA	1435	23.68
	VV	1595	26.32
Ukupno		6060	100

TV TEMA

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	811	8.15
	LAA	1080	10.86
	VV	1949	19.6
	FJALA	186	1.87
Ukupno		4026	100

Zbog nedostatka arhive *TV TEMA*, u tabeli nisu uključeni podaci za period od 31.maja do 4.juna 2017.godine.

TV PULS

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PDS	162	6.22
	SLS	51	1.96
	GiSL	2240	85.96
	PKS- AGI	125	4.8
	PAN	28	1.07
	Ukupno		2606

TV VALI

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	3954	42.07
	LDK-AKR	2877	30.61
	VV	2394	25.47
	FJALA	173	1.84
	Ukupno		9398

PAMU sa zemljskim emitovanje sa regionalnom i lokalnom pokrivenošću u Regionu Peći

TV DUKAGJINI

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	VV	2311	27.73
	LDK- AKR	1937	23.24
	PAN	2946	35.34
	FJALA	254	3.05
	PLE	119	1.43
	PDS	51	0.61
	GISK	21	0.25
	VAKAT	133	1.6
	PREBK	85	1.02
	KDTP	113	1.36
	NDS	49	0.59
	PDAK	32	0.38
	PAI	42	0.5
	GiSL	48	0.58
	SLS	28	0.34
	KNRP	70	0.84
	IRDK	26	0.31
	PDTK	14	0.17
SDA	14	0.17	
KTAP	42	0.5	
Ukupno		8335	100

Debate/intervjui			
Vreme		s	%
SPS	VV	33752	20.58
	LDK-AKR	62710	38.24
	PAN	61625	37.58
	FJALA	1096	0.67
	KNRP	960	0.59
	PLE	960	0.59
	PAI	2880	1.76
	Ukupno		163983

TV SYRI VISION

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	VV	1473	18.61
	LDK- AKR	3677	46.46
	PAN	2764	34.93
Ukupno		7914	100

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	VV	15042	29.86
	LDK-AKR	12463	24.74
	PAN	21940	43.55
	FJALA	284	0.56
	PLE	654	1.3
Ukupno		50383	100

PAMU sa emitovanjem preko operatera distribuiranja

RTK2

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PDS	184	12.03
	GiSL	1069	69.87
	PKS-AGI	170	11.11
	PAN	81	5.29
	LDK-AKR	26	1.7
Ukupno		1530	100

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	GIG	2045	2.29
	PDS	13362	14.94
	SLS	16818	18.8
	GiSL	19058	21.3
	PKS-AGI	19113	21.36
	GI za PK	19069	21.31
Ukupno		89465	100

KLAN KOSOVA

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	6598	40.96
	LDK-AKR	4457	27.67
	VV	4442	27.57
	Fjala	119	0.74
	GISL	397	2.46
	PKS	97	0.6
Ukupno		16110	100

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	29563	40.03
	LDK-AKR	25002	33.85
	VV	18864	25.54
	PDU	431	0.58
Ukupno		73860	100

RROKUM TV

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	2487	34.28
	LDK-AKR	2493	34.37
	VV	1917	26.43
	FJALA	284	3.92
	GiSL	73	1.01
Ukupno		7254	100

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	22076	30.34
	LDK-AKR	38015	52.25
	VV	5152	7.08
	FJALA	1088	1.5
	GiSL	2131	2.93
	PAI	2131	2.93
	PLE	2159	2.97
Ukupno		72752	100

TRIBUNA CHANNEL

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	2712	39.24
	LDK- AKR	2401	34.74
	VV	1652	23.9
	GISL	50	0.72
	PKS	97	1.4
Ukupno		6912	100

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SPS	PAN	39486	39.15
	LDK/A/A	45773	45.38
	VV	15596	15.46
Ukupno		100855	100

TV KIM

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
	GIG	50	1.65
SPS	PDS	202	6.67
	SLS	405	13.37
	GiSL	1729	57.08
	PKS- AGI	202	6.67
	GI za PK	238	7.86
	PAN	203	6.7
	Ukupno		3029

Vesti/hronike			
Vreme		s	%
SCP	PDS	6870	30.47
	SLS	6870	30.47
	PKS-AGI	6870	30.47
	GI za PK	1939	8.6
Ukupno		22549	100

VIII. IZAZOVI I POTEŠKOĆE TOKOM MONITORINGA SAGLASNOSTI LICENCIRANIH NKM-a

Zbog velikog broja licenciranih NKM-a od koji su: 83 radio stanice, 20 televizija sa zemaljskim emitovanjem i 51 TV PAMU koje opoperišureko operatera distribucije, obim posla i mali broj osoblja za monitoring, NKM je monitorisala 23 nacionalne, regionalne/ lokalne televizije kao i PAMU sa opštim programom, koje operišu preko operatera distribucije. Dok su radio stanice ostale da se monitorišu na osnovu žalbi stranaka.

Tokom monitoringa PAMU-a koji su pokrivali izbornu kampanju 2017, izazov je bio nedovoljan budžet (i uprkos urađenom zahtevu od strane NKM-a u momentu kada je i CIK obavestio za organizovanje vanrednih opštih izbora, Ministarstvo za Finansije (MF) nije podelila dodatna sredstva da omogući uspešno ispunjavanje zakonske obaveze).

U nedostatku budžeta i nemogućnosti da angažuje dodatno osoblje, monitorisanje jednog znatnog broja od 23 PAMU-a je urađeno samo od strane 8 službenika NKM-a. Ovo predstavlja veliko breme za realizaciju dodatnog monitoringa posebno za pokrivanje kampanje, uporedo sa drugim obavezama koji proizilaze od razmatranja dnevnih slučajeva ex-officio i na osnovu žalbi.

NKM primećuje da u svakoj izbornoj godini, uprkos dugogodišnjeg iskustva u pokrivanju izbornih kampanji, postoji potreba da se sa medijima održi konstantna komunikacija sa istim objašnjenjima iako NKM na vreme i redovno, šalje licenciranim adekvatna uputstva zajedno sa dopisima sa dodatnim objašnjenjima.

Zbog toga je neophodno da se NKM-u u svakoj izbornoj godini osiguraju potrebna sredstva, dodatni budžet kako bi se omogućilo:

1. realizacija monitoringa izborne kampanje i pripremni aktivnosti pre izborne kampanje;
2. angažovanje dodatnog osoblja i njihovo pripremanje za monitoring medija tokom izborne kampanje;
3. organizacija sastanka i debati sa predstavnicima medija i drugih zainteresovanih strana, sa ciljem razjašnjenja svih dilema koje se tiču pokrivanja izbornih kampanji (uključujući i razliku uloge NKM-a od drugih institucija odgovornih za izborni proces).

IX. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Na osnovu nalaza od monitoringa izbornog perioda, gore prikazanih, NKM zaključuje da:

- PAMU su izveštavali uglavnom na neutralan način, u skladu sa Poglavljem VIII Zakona o Izborima i Etički Kodeks za PAMU. Tokom pokrivanja kampanje, većina PAMU-a su pružili raznovrsne informativne programe kao: vesti, hronike, debate i intervjue, pružajući prostor i mogućnost za prezentaciju kampanji i političkih platformi SPS kao i odražavanje izborne atmosfere uopšte.
- RTK1, KTV i TV21, što se tiče prostora pružanog u programskim sadržajima, postigli su veću izbalanciranost uglavnom kod SPS-a koje su imale intenzivnu aktivnost i političku kampanju.
- TV BESA, TV OPINION, TV PRIZREN, KLAN KOSOVA, TV RROKUM TRIBUNNA CHANNEL tokom izveštavanja su pružali više prostora količinski za subjekat PAN u poređenju sa drugim subjektima.
- TV MOST, TV PULS, TV MIR, TV KISS, koji emituju na srpskom jeziku su uglavnom pružili veći prostor količinski za subjekat GiSL.
- Na dan izbora, neke od PAMU su pokrivala aktivnosti koji su prekršili izbornu tišinu.

Na osnovu nalaza od monitoringa izbornog perioda, gore prikazanih, NKM preporučuje da:

1. Politički spotovi trebaju da se jasno identifikuju ukoliko su plaćenih ili besplatnih kao i da se pokažu lice/subjekt odgovoran sa spot, prema članu 49.6 Zakona o Izborima.
2. U cilju zaštite dece u programskim sadržajima, u skladu sa Etičkim Kodeksom, licencirani trebaju da izbegavaju prenos političkih spotova sa prisustvom dece. Ovo, kako bi izbegli njihovu zloupotrebu za političke svrhe/efekte.
3. Licencirani trebaju biti oprezni tokom pokrivanja perioda izborne tišine, posebno tokom direktnih prenosa gde postoji mogućnost zloupotrebe pružanog prostora bilo za kandidata ili intervjuisanog građana, za upućivanje poziva ili promovisanje bilo koje SPS, što bi moglo uticati na izborni proces.
4. Licencirani se trebaju uzdržati od emitovanja reakcija ili konferencija za štampu SPS-a, koje se u većini slučajeva organizuju za svoje potrebe, više za propagandnu prirodu, i u njihovim pozadinama se obično vide logo/simboli i partijske zastave, moto njihove kampanje, izborni broj ili bilo koji drugi detalj koji krše član 52.1 Zakona o Izborima. U periodu izborne tišine, jedina zvanična institucija za informacije u vezi napretka izbornog procesa, nepravilnosti i eventualne zloupotrebe biračkih mesta je Centralna Izborna Komisija (CIK).

5. Emitovanje/objavljivanje javnog mnjenja/sondaža vezanih sa izborima treba da sadrže podatke predviđene članom 47.5 Zakona o Izborima, kao i da se ne objavljuvaju pre kraja izbornog procesa kao što je navedeno u članu 52.2 Zakona o Izborima.
6. Licencirani trebaju podneti NKM-u dnevnik za vreme emitovanja i drugih izlaganja, za plaćene i besplatne reklame, za aktivnosti kampanje za svaku političku stranku.
7. Jezik koji se koristi tokom izborne kampanje treba da bude u skladu sa Etičkim Kodeksom za Pružaoce Audio-vizuelnih Medijskih Usluga, poštujući etičke principe, zaštitu dostojanstva i ljudska prava kao i teritorijalni integritet. Takođe, ne treba sadržati štetni, uvredljiv, ponižavajući jezik i jezik mržnje ili materijale koje mogu da podstaknu nasilje, diskriminaciju ili okaljati određenu društvenu grupu.

NEZAVISNA KOMISIJA ZA MEDIJE

5 juli 2017

